

2026-04-16

Till Boverket remiss@boverket.se

Kopia: Riksantikvarieämbetet registrator@raa

Remissvar - Boverkets remisser BFS (SOU 2025:122). Dnr: KN2026/00379.

Svenska byggnadsvårdsföreningen, SBF, har tagit del av remisserna beträffande rubricerade förslag. Föreningen anför följande utifrån sitt verksamhetsområde.

Sammanfattning

- Möjligheten till undantag för bland annat kulturhistoriskt värdefull bebyggelse enligt det gällande EU-direktivet, EPDB, måste tydligt och snarast läggas till i de föreslagna regelverken för att även kunna tillämpas i samband med prövning på EU-nivå, men också för att täcka in kulturvärden i bebyggelsen som inte särskilt utpekats vara av nationellt, regionalt eller lokalt intresse.
- Beprövade lösningar och de goda egenskaperna i det befintliga byggnadsbeståndet utgör en kunskapsbank som behöver utnyttjas som förebilder för tekniska lösningar även för nya byggnader. Historiska och även andra befintliga byggnader och material utgör en ändlig resurs.
- Hänsyn till tekniska egenskaper i den befintliga bebyggelsen, i byggnader, material och byggnadsdelar, måste vägas in i tillämpningen av regelverket med respekt för befintliga värden.
- Den kunskap om byggnader som finns idag är inte den definitiva, däremot de flesta erfarenheter av de misstag som har skett, särskilt ifråga om energifrågor, och som bör undvikas. Vägen till det resurssnåla samhället måste ske med eftertanke och med respekt för vårt kulturarv och redan vunna erfarenheter i byggnader, hantverk och vetenskap.

Kommentarer till betänkandets förslag

Hänvisning till EPDB i regelverket

Europeiska unionens (EU) beslutade direktiv om energiprestanda i byggnader innebär skarpa krav på bebyggelsen. I artikel 5 punkt 2 anges möjlighet till undantag för byggnader med officiellt skydd eller som del av utpekade kulturmiljöer. Det svenska regelverket förutsätter dock att all bebyggelse äger kulturhistoriska värden i större eller mindre omfattning. Särskilt byggnader uppförda före 1920, och som utgör en mycket liten andel av hela byggnadsbeståndet, måste skyddas mot ytterligare förvanskning genom väl underbyggda beslut som bygger på kunskap och erfarenhet. Detta gäller givetvis även senare tillkommen bebyggelse. Medlemsstaterna får enligt artikel 5 anpassa de krav som avses i punkt 1 för byggnader med officiellt skydd, på nationell, regional eller lokal nivå, som del av en utvald miljö, eller på grund av deras särskilda arkitektoniska eller historiska värde, i den mån överensstämmelse med vissa krav skulle medföra oacceptabla förändringar av deras särdrag eller utseende. Därvid är EPDB skarpare formulerad än plan- och bygglagen. Målsättningen bör därför vara att hänvisning till EPDB ska finnas i den nationella lagen för att kunna tillämpas i de ärenden som ytterst kan behöva avgöras på EU-nivå.

Egenskaper i det befintliga byggnadsbeståndet

Alla byggnader som representerar landets utveckling, historiskt, kulturhistoriskt och teknikhistoriskt ingår i de av riksdagen beslutade miljömålen som kompletterar lagstiftningen. De inbyggda materialen, byggmetoderna och deras förhållande till tidens gång representerar erfarenheter och kunskaper som även de kontinuerligt behöver följas upp inför kommande översyner av regelverket. Kunskapen om kulturhistoriska värden hos bebyggelsen i allmänhet är begränsad, och i det stora beståndet av byggnader, särskilt på landsbygden, finns objekt och miljöer ännu inte utpekade i kommunala program eller kulturhistoriska underlag. Det tar mycket lång tid och omfattande resurser att komplettera denna brist. Det kräver då robusta regelverk som skyddar kulturarvet i vidare betydelse, i avvaktan på komplettering av underlag.

Tekniska egenskaper i den befintliga bebyggelsen

Alla ingrepp i befintliga byggnader måste ske med varsamhet och utan förvanskning enligt plan- och bygglagen, med tillhörande regelverk. Det är då nödvändigt att gällande regelverk bättre följs upp i tillståndsgivning och övrig tillämpning av regelverket. Utrivning av fungerande fönster och av köksinredningar, exempelvis i stora bostadsbestånd, strider dessutom mot regelverket om återvinning och resurshushållning. Det gäller även de små åtgärderna där de kumulativa effekterna av slentrianmässiga överväganden kan bli förödande för den enskilda byggnaden och de värdefulla miljöerna.

Kunskap om byggnader och bebyggelse

Utöver de tekniska egenskaperna hos byggnader krävs även andra överväganden än de rent för dagen mest företagsekonomiskt gynnsamma. Alltför ofta väljs platser som saknar tekniska förutsättningar beträffande geologi och klimat för stadsutveckling och enskilda byggnader. Det är möjligt att detta tekniskt kan kompenseras men inte utan kostnadskrävande kontinuerliga insatser. Kunskaperna om den byggda miljön och byggnadsarvet kan ge vägledning för att pröva lämpligheten av de åtgärder som intressenter önskar föreslå. Det är därför nödvändigt att det även på nationell, regional och lokal nivå finns resurser för att tillvara redan befintliga kunskaper och erfarenheter, och utveckla dessa. Det är bra att regelverket ska omprövas inom vissa tidsintervall men detta erfordrar att det finns resurser avsatta för sådan uppföljning.

Sammanfattande kommentar

Riksantikvarieämbetet har i tre studier gjort en genomgång av ärenden i kommuner över hela landet. Studierna bekräftar att kulturvärden ofta negligeras i plan- och bygglovsprocesserna. En av slutsatserna är att två av tre kommuner saknar de förutsättningar som de behöver för att ta hänsyn till kulturvärden. Detta förhållande, bland andra, visar vikten av att i regelverket tydliggöra undantag för sådana åtgärder som inte skadar vårt ändliga kulturarv.

Svenska byggnadsvårdsföreningen avstår från synpunkter beträffande övriga remitterade förslag.

För Svenska byggnadsvårdsföreningen, dag som ovan

			
Ulrika Lindh Ordförande	Stephan Fickler Verksamhetsledare	Tomas Nyström Adj. styrelseledamot	Lars Anders Johansson Styrelseledamot

Svenska byggnadsvårdsföreningen är en oberoende, ideell miljöorganisation med cirka 6000 medlemmar som grundades i samband med det av Europarådet utlysta byggnadsvårdsåret 1975. Föreningens ändamål är att sprida och förmedla kunskap om byggnadsvård, byggnadskultur och hållbart byggande, att slå vakt om vårt byggda och gröna kulturarv som resurs i samhällsutvecklingen samt att främja god kvalitet i nutida stadsplanering.